

שהרי כך דרשו מקרא זה: **"בכל לבבך"** - **בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע**(21). **"ובכל נפשך"** - יש לך לעבדו באהבה. **אפילו אם הוא נוטל את נפשך**(22). **"ובכל מאדך"** - חובתך לאהוב את ה' ולעבדו אפילו **בכל ממונך**, דהיינו שלא יעבור על לא תעשה, אפילו אם לשם כך יפסיד את כל ממונו. **דבר אחר: "בכל מאדך"** - **בכל מדה ומדה שהוא מודד לך**, בין מדה טובה ובין מדה פורענות - **הוי מודה לו**. נמצא שחייב לברך על הרעה כמו על הטובה.(23)

לא יקל אדם את ראשו(24) **כנגד שער**

המזרח של חומת הר הבית, ואפילו שעומד מחוץ להר הבית, מפני שכל השערים במזרחו של הר הבית מכוונים זה כנגד זה, ונמצא **שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים**.

וכיון שנצטוונו על **"מורא מקדש"** **לא יכנס להר הבית במקלו**(25) **ובמנועלו ובפונדתו** [חגורה שמניח בה מעותיו] **ובאבק שעל רגליו** כי הוא דרך חול, יכנס בו רק לצורך תפלה או עבודה, **ולא יעשנו קפנדריא** [קיצור דרך] **ולא ירוק בו ריקקה**, שהיא דרך בזיון, **מקל וחומר ממה שאסור להכנס בו**

העמיד.

23. רבינו יונה כתב שיקבל מוסר ה' בסבר פנים יפות, ויחשוב כי הכל הוא כפרת עוונותיו. ואילו הרמב"ם כתב שיחשוב בלבו ש"כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד".

24. בתוס' יו"ט ביאר שאחר שפירטה המשנה את דיני אהבת ה', מביאה המשנה גם חלק מדיני מורא מקדש, כי הוא מדיני יראת ה', כמו שאמרו [יבמות ו א] **"לא מן המקדש אתה ירא**, אלא ממי שהזהיר על המקדש".

ובגדר **"קלות ראש"** כתב הרמב"ם בפיה"מ שהוא צחוק ושעשועים, והמאירי כתב דהיינו כגון תספורת או עשיית מי רגלים, והריטב"א כתב שהאיסור לעמוד ערום מול שער המזרח.

25. בשו"ת **שבות יעקב** [או"ח א] כתב שהאיסור רק במקל הליכה, אך מותר להכנס עם מקל של כבוד, שהרי מצינו שהקב"ה אמר למשה בסנה **"מה זה בידך"** על המטה שבידו, אף שהיה אסור להכנס שם בנעליו.

וראה בתפארת ישראל [שקלים ג ב] שהעמיד את המשנה שם שהתורם במקדש לא יכנס במנעל ובסנדל - דהיינו במנעל של בגד, שהרי בשל עור אסור אפילו שלא בעת התרומה,

21. רבינו יונה ביאר שעבודת יצר הטוב היא לקיים מצוות עשה, ועבודת יצר הרע היא לכבוש את יצרו. ועוד, שלפעמים יש לו לעבוד את ה' עם היצר הרע ומדותיו, כגון להתאכזר על הרשעים, וראה חזו"א [או"ח נו ד] שניתן לאדם יצר הנקמה, כדי שלא יהא מרחם על הרשעים בכואו למצות עמם את הדין הראוי להם, וראה עוד באגרות חזו"א [ח"א אגרת כב].

ובשנות אליהו ביאר שצורך ענייני העוה"ז כאכילה ושתייה, באים מכח יצר הרע שרוצה ליהנות, וכשעושה לשם שמים נמצא שהוא עובד את ה' עם יצר הרע, ומקורו מדברי הרמב"ם [דעות ג ב].

22. כתב הצ"ח כי אף שדרשה זו באה ללמד על חיוב מסירת נפשו על ג' עברות חמורות, או על שאר עבירות בעת שמד, ולכאורה היה ראוי לומר **"אפילו [הגויים] נוטלים את נפשך"** - בכל זאת שנינו **"אפילו הוא [הקב"ה] נוטל"**, כדי ללמד שהנהרגים על קידוש ה' נשמתם ניטלת כביכול ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו.